

# Az Ómagyar Mária-siralom odüsszeiája

Fiókjaim ösrétegében, amelyben évtizedek feljegyzéseit őrzöm, kusza összevisszaságban, nem levéltári rend szerint, a következő kétlapos gépiratot találtam:

1975. november 10-én este telefonon felhívott Rézsei László volt belgiumi nagykövetünk (már nyugdíjban van). Olivasta a Bárczi Gézát búcsúztató nekrológomat, amelyben azt is megemlítettem, hogy nagy tudósnak sokat meséltem nekem az Ómagyar Mária-siralomtól őrző Leuveni (Löveni) kódexről, amely az első világháború után német jóvátételként került a belgiumi egyetemi városba, annak a világhírű egyetemi könyvtárba. A város neve flamandul Leuven, amelyet Löven-nek ejtenek, valloul, tehát franciául Louvain. A „rendkívül gondos, finom gyöngyírással” írt, latin nyelvű, Sermones című középkori kódex, amelynek egyik oldala magyar nyelvű verset őriz, Löveni kódexként ment át és honosodott meg a magyar köztudatban. Rézsei figyelemmel kísérte „kódexünk” sorsát és elbeszélte, hogy most talán megszereshetnénk, mert az egyetem flamand és vallon nyelvű részre vált ketté, s ennek során úgy osztokodtak, hogy a páros számú könyvtári kincseket a vallonok, a páratlanokat a flamandok kapták. A „mi” kódexünk pedig a 3-as számot viseli. Rézsei elbeszélte azt is, hogy Mátrai László még az ő követségi idején olyan csere lebonyolításával próbálkozott, amely szerint a Sermones-ért átadnánk az Egyetemi Könyvtárban őrzött középkori, latin nyelvű flamand kódexünket. Másnap, november 11-én azzal hívtam föl telefonon Mátrai Lászlót, az Egyetemi Könyvtár igazgatóját, hogy az első ismert magyar vers megszereshetőségének az ügyében szeretnék találkozni vele. Azonnalra hívtam. Beszélgetésünk közben felhívta telefonon a tudós Mezey László paleográfust, irodalomtörténészt, jeles középkori kódex-szakértőnek, aki ugyancsak járt már Louvainban a „megszereshetőség” ügyében. Mátrai elbeszélte, hogy új nagykövet kerül Brüsszelbe, s még annyit közölt, hogy a kérdéses flamand kódexet a második világháború után duplumokért szerezte meg egy pesti antikváriustól. Az antikvárius magyar arisztokrata családtól vásárolta meg.

Rézsei elmondta azt is, hogy a közeljövőben a leuveni egyetemen új rektort választanak, talán vele, talán majd általa... És most a régi feljegyzéstől eltérő módon folytatom. Valamilyen szenvedély, sajátos izgalom uralt el. Mit tegyek? Egy kis betűvető mit tehet? Ötven esztendő újságírás alatt soha, egyetlen államfőre sem, talán még törleszkedésnek is hatott volna — sem írtam levelet.

De most! Első versünkért! Ez a magyar nép ügye! Irodalmunké, a nemzeté! Mindent elbeszélve, levelet írtam Aczél Györgynek, s arra gondoltam, hogy az a magyar államférfi, aki ennek a kis országának, ennek a lírai nagyhatalomnak segít megszerezni az első ismert magyar verset őrző latin kódexet, felmerhetetlen szolgálatot tesz a magyar művelődésnek.

Azonnali telefonválaszt kaptam: az állam mindent megtesz majd, amit tenni képes. Boldog voltam. Örömben ujjongani tudtam volna. Nagyon kérem az olvasót, ne vegye sem szerénytelenségnek, sem képzeltetésnek a következőket: nem kevés idő után, mielőtt új állomásnyelvére utazott volna, elbűcsűs-tatták új belgiumi nagykövetünket. A parlamenti búcsúztatásnál a protokollközlés szerint jelen volt Aczél György is.

Sugározni kezdett bennem a nagy remény. Áhá! Na most! Meglesz! A miénk lesz! Az újságíró nem mindig írhatja meg azt, amit megtudott. Olykor a hallgatás, vagy pontosabban a tapintat hivatásunknak nagyobb törvénye, mint a kíváncsiság, vagy a közlésszűrés.

Néhány héttel ezelőtt Szabó T. Ádámnal, a nyugati vendégtanárságról hazatért finnugrista nyelvészünkötől hallottam a lakásán, hogy remélhetően megkapjuk a Löveni kódexet. A találkozásnál jelen volt a budai János-kórházban ápolts és a betegségből föl-épült Szabó T. Attila, Ádám édesapja is. Illyés Gyulának vendégszerető házába vittem fel őt. Költészetünk legnagyobbja kitörő örömmel hallgatta, hogy remélhetően megszereshetjük az első magyar költeményt. Az első, amelynek létezéséről tudunk, amely azzal a csudálatos gyöngyírással megörökített.

Illyésékől hazatérve telefonon azonnal felhívtam Benkő Lorándot, akadémikus nyelvészünket, aki két esztendője, 1980-ban tette közzé „Az Árpád-kor magyar nyelvű szöveggyűjteményei” című hatalmas munkáját. Benkő 1960-ban látta Louvainban a „kódexünket”, „a minket érdeklő magyar szöveg különösen egyes részeken nem volt valami jó állapotban”. A hír, mondta telefonon, igaz, reméli, közölte, hogy a kódexet még ebben az esztendőben megkapjuk.

Aki ennek az anyanyelvnek a fészke melegeiben született és nőtt fel; akinek ez a nyelv a hivatás legfőbb eszköze; aki ezen a nyelven beszél, még álmaiban is; akinek eszmélettel Madách-sorok, Ady-mondatok, József Attila versszakok, illyési szótak itatták át — úgy érzi magát e hír hallatán, mintha sűrűségek, barlangok átkutatása után hirtelen fényesség ölelné át, mert meglette anyanyelvünk egyik fölszikkasztó forrását.

De írni? Írni még nem lehet, nem szabad. Még várni kell. Végül a Magyar Nemzet április 23-i számában azt olvastam, hogy a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumban Vilangó István, a Művelődési Minisztérium közgyűjteményi főosztályának a vezetője azt is bejelentette, hogy — idézem — „Bizakodhatunk benne, hogy hamarosan hazakerül a Belgiumban őrzött Löveni Kódex, amely becses nyelvemlékünk, az Ómagyar Mária-siralom tartalma”. A hír nyilvánossá vált. Már lehet. Újságírói erkölcsünk szerint most már szabad.

Eveken, majdnem két évtizeden át időről időre nyelvemlékeink, nemzeti becsű írataink kutatásának éltem, azoknak a bűvöletében töltöttem el sok időmet. A *Bujdosó nyelvemlékeink* című, a Móra kiadónál 1977-ben megjelent, s a fiataloknak szánt munkámból fogom, felidézni az Ómagyar Mária-siralom egyetlen más nyelvemlékünkhez sem hasonlítható történetét.

Első fennmaradt versünk közel hétszáz éven át bujdosott. Az arab számokkal ellátott latin nyelvű kódex 134-ik hártyalevelének a túlfelén, tehát a 134/b lapján látható a magyar vers, egy korabeli latin költemény szabad átköltése. E szókkal kezdődik: „Volék sirolm tudtolon. / Sirolmol sepedik. / Buol oszuk, epedik”. Bárczi szerint ennek mai értelmezése: „Nem tudtam, mi a siralom, s (most) siralommal sóhajtozom”. Ez a vers őrizte meg első, írásban fennmaradt alliterációját is. A „Világ virága, Virágnak virága” csodálatos szépségű szót.

A későbbi Löveni kódexnek, Leuveni kódexnek cínevezett középkori kézirat munkánk 1300 „körül” keletkezett és sorsának története azzal kezdődik, hogy 1910-ben Olaszországban, Toscanában megvásárolta Jacques Rosenthal müncheni antikvárius. A kódex tizenkét esztendőig eladatlanul hevert a müncheni könyvesboltban. A magyar vers rejtekezéséről még senki nem tudott.

Az első világháborúban a németek elpusztították a világhírű leuveni egyetemi könyvtárat. A békeszerződés a megsemmisült gyűjteményhez hasonló értékű kódexek, kéziratok átadására, tehát jóvátételre kötelezte őket. A jóvátételi bizottság ezt a hártya-kódexet is megvette és azt Leidinger György, a müncheni bajor állami könyvtár kezelőjének az igazgatója IV. 28. leltári számmal látta el. A művet átlapozva a latintól eltérő, idegen szövegre bukkant. Értelmezte a magyarul is tudó Babinger Ferenc német egyetemi magántanárt, aki az érthetetlen versszöveget ómagyarnak mondta.

Ekkor még megvehettük volna a németektől a Siralommat. Nem tettük meg. Babinger a berlini Collegium Hungaricum vezetőjével, Gragger Róbert irodalomtörténésszel közölte a felfedezését, Gragger pedig értesítette Jakubovich Emil tudós történésznünket, a budapesti Nemzeti Múzeum főkönyvtárosát. Jakubovich kiutazott, a kéziratot Graggerrel együtt hitelesítette. Bár a magyar szöveg egy része meg volt rongálva, e „barbár” nyelv szói közül sok ki volt kaparva — ki tehetné?, mikor?, s miért? —, végül is a Lipszében készített nagytípusú fényképfelvételek lehetővé tették, hogy egyetlen szó sem maradjon kibetűzhetetlenül. Olyan föltevések születtek, hogy a magyar verset (e fordítást) Bolognában, vagy Rómában tanuló, vagy oktató magyar Dominikus-rendi szerzetesek, és szerzetesek egyike másolta be a kódexbe. A kézirat munkája következő hártyalevelét (a 135-ikét) kitépték. Talán az is magyar szöveget őrzött.

A német jóvátételi bizottság sok más értékkel együtt a Rosenthal-féle kódexet is kártalanításként adta át Belgiumnak. A latin nyelvű munkát a leuveni-louvaini egyetem könyvtárban helyezték el. Azóta nevezzük az első ismert magyar verset őrző művet Löveni, vagy Leuveni kódexnek.

Miután véget ért a második világháború és már az utazás is lehetővé vált, a romjaiból feltámadt, új Magyarországot kiküldte Belgiumba Bárczi Géza nagy nyelvtudósnkat: állapítaná meg, mi történt e kataklizma során a Siralomunkkal? A további adatok Bárczi Géza írásából és elbeszéléseiből valók.

A második világháborúban a németek — a hitleri csapatok — másodsorban elpusztították a leuveni egyetemet. Az egyetemi könyvtár kiégett. Mikor közelített a front, a könyvtár vezetői és alkalmazottai a legnagyobb értékeket (köztük a Sermones nevezetű, a magyar verset őrző kódexet is) egy páncélszekrénybe zárták, a páncélszekrényt félre-esső helyen, folyosószerű benyúlóban állt. Majdnem minden kiégett ugyan (bűtor, könyv, kézirat), de a páncélszekrény sértetlen maradt.

A romokat végül — mindent Bárczi 1947-ben jegyezte föl — német tisztibizottság járta be, s a belgák attól tartottak, hogy visszakövetelik majd az első világháború utáni jóvátételi értékeket. A hitlerista bizottság elhaladt ugyan a páncélszekrény közelében is, de azt — az égnék hála! — nem vették észre.

Nagy tudósnak leírta volt, hogy 1947-ben még megszereshettük volna a Leuveni kódexet, „e lehetőség azonban magyar részről elkövetett ügytelenségek miatt, meghiusult”. Akkor.

Ósi nyelvemlékeink közül a Tihanyi alapítólevelet (e szóraványemléket) Pannonhalmán, Halotti Beszéd és Könyörgést őrző Pray-kódexet az Országos Széchényi Könyvtárban, a Gyulafehérvári Sorokat Rómániában, a gyulafehérvári Batthyaneumban őrzik, a Königsbergi Törödéket és Szalagjai, amely a második világháborúig „Altungarische Fragmente” néven a Königsbergi (a mai Kaliningrád) egyetem tulajdona volt, valószínűleg elveszték, megsemmisíttek, a Leuveni kódex pedig... Belgiumban.

Hazatér? E kérdésfeltevés pontatlan, még árnyalatilag sem igaz. Ez a gyönyörűséges, gyöngyírással készírt középkori munka idegenben keletkezett, és még soha Magyarországon nem volt.

De ha megszeressük, ha „hazatér”, bizony idézhetjük az Ómagyar Mária-siralom szépséges nyelvének egyik tizenkilencedik századi klaszikusát: „Lesz még egyszer úncup a világon...”

A mi kis világunkban.

Ruffy Péter

## ELLENVÉLEMÉNY

### a jellemről

A KÖZISMERT és mindenki által vallott megállapítással szemben, hogy a jellemre szükség van, sőt, hogy csak abban az esetben válik egy társadalom igazán tartalmas társadalommá, ha mennél több igazi karaktert tud kitermelni — semmiféle ellenvéleményt nem táplálok. Az eltérő nézet inkább az ellenkezőjére vonatkozik, amit ugyan senki nem hirdet meg, s nem is hirdett meg, mégis gyakorlatban a jellem-nélküliség (nem a jellemtelenség!) valamiféle társadalmi normává, érdemmé kezdett nálunk válni az utolsó évtizedekben. Talán azért is történt ez, mert a jellemtelenség a társadalom felszámolni akarta.

Robert Musil híres regénye a *Tulajdonságok nélküli ember* azért nem véletlenül született meg éppen az Osztrák-Magyar Monarchiában. S még az sem véletlen, hogy már a tízes évek elején foglalkoztatta Musil az egész probléma és akkoriban egy *Novellát* írt *A jellem nélküli ember* címen. A jellem nélküli ember egész életét és történetét végigkísérte attól az időszaktól kezdve, midőn még kisgyerek volt és megmondták neki, hogy minden tulajdonsága megvan, ami kell ahhoz, hogy felnőtte váljon — kivéve a jelleme. S ettől kezdve Musil hőse mindenképpen megpróbál magának jellemet szerezni, egészen a végső pontig, midőn találkozik Musillal és kijelenti: nem jellemre van szükség — erre jöttem rá életem folyamán —, hanem fegyverem.

Allighanem ez a fegyelmettség, ez a külső alattalóli fegyelmesség — hagyomány, persze negatív hagyomány, a mi társadalmunkban. S erre a negatív hagyományra épült rá az, amit a sematizmus — mert ez nemcsak irodalmi, művészi tendencia volt, hanem pedagógiai is — még inkább elterjesztett. Nagyon egyszerű a módszer: A gyerekek az iskolában megtanultak egy szöveget, mely mindenkiére alkalmazható. E szöveg szerint a költő vagy az író szerette a népet, megvetette az uralkodó osztályt, elítélte annak magartartását, állást foglalt a haladás mellett és közel jutott a forradalmisághoz vagy éppen forradalmár volt. S ez többnyire igaz is. Az a probléma ezekkel a megállapításokkal, hogy *nem nem-igazak*. A nem nem-igaz azonban csak olyan igazság, melynek *semmiféle tartalma* nincs, mely absztrakt igazság.

Egyáltalán nem csodálható, hogy mindezek alapján hosszú ideig pedagógiai ideállá vált — alighanem még ma is sok helyen az — az a fiatal ember vagy éppen gyerek, akivel *nincsen semmi baj*. Akiben *nincsen semmi feltűnő*. Aki *mindent elvégez, megtartja a rendtartás előírásait* és így sem ki nem válik, sem pedig el nem marad az átlag mögött.

Az *átlag* az a dicsérendő. A jó átlag a még jobban dicsérendő, a legjobb átlag pedig az ideális. Ne tessék nevetni, van ilyen. A legjobb átlag. A legjobb átlag az, aki soha nem mond nem-igazt, bár igazat sem, aki fel tudja sorolni, hogy a különböző történelmi személyiségek mennyire szerették a haladást s mennyire megvetették a reakciót.

AZ ÚJ IRÁNYZAT az irodalmi szövegek tanításánál lépett be. Ekkor már nem az volt a fontos, hogy az író általában mennyire haladó vagy mennyire itéli el a reakciót, hanem valami egészen más, ami persze éppen olyan személytelen. Tehát ekkor kiderült, hogy a költő az ötödféles jambust a negyedfélesse váltogatja, a jambikus versbe igazgatottságának kifejezéséül időnként anapestust is alkalmaz, és általában az is kiderül, hogy az írók milyen szerkezeti megoldást választanak. Vagyis in medias res kezdik a történetet, vagy pedig éppen a végén stb. A kérdés persze az, hogy miért tetszett sokaknak annyira ez a csodálatos esztétikai váltás. Egyszerűen azért, mert ismét kifaradt az

író, a művész karaktere. A művészeknek lehet ecsetkezelése, a művészeknek lehet koloritja, állhat impresszionista vagy expresszionista befolyások alatt — alkothat a resenzáns mesterek szellemében vagy akár a naturalizmustól ihletve. Egy szóval mindennel rendelkezhet, csak éppen jellemmel nem. Egy pillanatra sem akarom azt állítani, hogy ezek a jellemtelenség valakinek a személyes hibáival függenek össze, sőt, éppen az az érdekes bennünk, hogy társadalmilag milyen lehetetlenül kapóssá vált minden olyan módszer, amely az *egyéni és tényleg jellegzetes* karaktert *valamilyen módon* eltitkolhatja, homályba burkolhatja és általánosságra vezetheti vissza. Sőt mi több, ellenvéleményem legsúlyosabban talán épp azt a kísérletet itéli el, melyet napjainkban a sajtó, a rádió és minden tömegkommunikációs eszköz, sajnos néha még az irodalmi alkotások is tele vannak. Ez pedig az úgynevezett „erős jellemek” ábrázolása. Az „erős jellem” az az anya, aki mindenképpen, még orvosi javaslat ellenére is kihordja a gyermeket, s aztán boldogan és győzelmesen neveli fel. Az a fiatalember, akit az egyetemi felvételi vizsgán eltanácsoltak, s aztán önszorgalmából olyan eredményeket ért el, melyeket rendes egyetem hallgatói keretek között aligha produkált volna. S számtalan ilyen történet kering az erős jellemű emberekről, akiket sem a sors, sem a bürokrácia nem tud megtörni, és majdnem hogy idézhető a végén a drámaíró Osztrovszkijnak az a kurta nemes figurája, aki időnként felpattan a kegyűrnő előtt és elmondja: „Raj-sza Pavlovna, minden ami szép, minden ami jó s minden ami nemes, elnyeri méltó jutalmát.”

KIFOGÁS az ellen nem emelhető, hogy megírják ezeket a történeteket, még akkor sem, ha ezek a történetek időnként ugyan különböző körülmények között játszódnak le, mégis a régebbi művészregények és orvosegények kapafájára íródtak. De nemcsak íródtak, hanem meg is történtek legelőször és így hiteltelenségük vitathatatlan, tehát nért kell róluk adni. De senki se tekintse az ilyen típusú riportokat vagy történetek elmondását jellemzésnek és jellemrajznak. Senki se higgye azt, hogy a jellemrajz ott kezdődik: valakit igazságtalanság ér s ő ebbe nem törődik bele, szerencsétlenség ér és küzdeni kezd ellene. Ezek sémák, élet-sémák — megengedem —, de mégiscsak sémák és semmi köze sincs az igazi jellemábrázolásához. Az *igazi jellemábrázolás* alapja az, hogy csak annyiszor kell megtörténnie, ahányszor megtörtént az, hogy egy velencei úrsorás adósság nem fizetése esetén egy font húst követelt az adós szíve tájáról és a bírót ezt meg is ítélte neki, amennyiben a húst vér nélkül tudja kivenni.

Mert a jellemhez és a jellemzéshez mindenekelőtt a *szellemi arc* kell. S a szellemi arc nem állhat elvontan a haladáshoz való viszonyból, s legalább így nem állhat a negyedfeles jambushoz való viszonyból. A szellemi arc *téljesség*. A szellemi arc keserűség és humor, játékoság és problémák komolyan vétele, a szellemi arc konkrét válasz konkrét életkérdésekre, s nem pedig valamiféle édesbús történet. Persze történet nélkül nincs szellemi arc sem. A szellemi arc a történetben bomlik ki. De csupán történet, csupán a sztori legalább annyira megszese van a jellem rajzolásától, mint amennyire az általánosságok.

Remélhető, hogy a jövőben nem ragadjuk majd meg oly nagy előszeretettel azokat a lehetőségeket, melyek a valószínű karaktert tüntetik el szólalok mögött. S ehhez elsősorban az kell, hogy tudjuk, *minden* embernek megvan a *maga* története és szellemi arcának is. De emberek és szellemi arcok története — valamint az emberek kádér lapja — különböző dolgok.

Hermann István

Volék sirolm tudtolon  
Sirolmol sepedik  
Buol oszuk  
Epedik  
Bárczi szerint  
ennek mai értelmezése:  
„Nem tudtam, mi a siralom,  
s (most) siralommal sóhajtozom”  
Ez a vers őrizte meg  
első, írásban fennmaradt  
alliterációját is. A „Világ  
virága, Virágnak virága”  
csodálatos szépségű szót.  
A későbbi Löveni kódexnek,  
Leuveni kódexnek cínevezett  
középkori kézirat munkánk  
1300 „körül” keletkezett  
és sorsának története azzal  
kezdődik, hogy 1910-ben  
Olaszországban, Toscanában  
megvásárolta Jacques  
Rosenthal müncheni antikvárius.  
A kódex tizenkét esztendőig  
eladatlanul hevert a müncheni  
könyvesboltban. A magyar  
vers rejtekezéséről még senki  
nem tudott.

Szabó T. Ádámnal, a nyugati vendégtanárságról hazatért finnugrista nyelvészünkötől hallottam a lakásán, hogy remélhetően megkapjuk a Löveni kódexet. A találkozásnál jelen volt a budai János-kórházban ápolts és a betegségből föl-épült Szabó T. Attila, Ádám édesapja is. Illyés Gyulának vendégszerető házába vittem fel őt. Költészetünk legnagyobbja kitörő örömmel hallgatta, hogy remélhetően megszereshetjük az első magyar költeményt. Az első, amelynek létezéséről tudunk, amely azzal a csudálatos gyöngyírással megörökített.

#### Részlet az Ómagyar Mária-siralomból

kát a leuveni-louvaini egyetem könyvtárban helyezték el. Azóta nevezzük az első ismert magyar verset őrző művet Löveni, vagy Leuveni kódexnek.

Miután véget ért a második világháború és már az utazás is lehetővé vált, a romjaiból feltámadt, új Magyarországot kiküldte Belgiumba Bárczi Géza nagy nyelvtudósnkat: állapítaná meg, mi történt e kataklizma során a Siralomunkkal? A további adatok Bárczi Géza írásából és elbeszéléseiből valók.

A második világháborúban a németek — a hitleri csapatok — másodsorban elpusztították a leuveni egyetemet. Az egyetemi könyvtár kiégett. Mikor közelített a front, a könyvtár vezetői és alkalmazottai a legnagyobb értékeket (köztük a Sermones nevezetű, a magyar verset őrző kódexet is) egy páncélszekrénybe zárták, a páncélszekrényt félre-esső helyen, folyosószerű benyúlóban állt. Majdnem minden kiégett ugyan (bűtor, könyv, kézirat), de a páncélszekrény sértetlen maradt.

A romokat végül — mindent Bárczi 1947-ben jegyezte föl — német tisztibizottság járta be, s a belgák attól tartottak, hogy visszakövetelik majd az első világháború utáni jóvátételi értékeket. A hitlerista bizottság elhaladt ugyan a páncélszekrény közelében is, de azt — az égnék hála! — nem vették észre.

Nagy tudósnak leírta volt, hogy 1947-ben még megszereshettük volna a Leuveni kódexet, „e lehetőség azonban magyar részről elkövetett ügytelenségek miatt, meghiusult”. Akkor.

Ósi nyelvemlékeink közül a Tihanyi alapítólevelet (e szóraványemléket) Pannonhalmán, Halotti Beszéd és Könyörgést őrző Pray-kódexet az Országos Széchényi Könyvtárban, a Gyulafehérvári Sorokat Rómániában, a gyulafehérvári Batthyaneumban őrzik, a Königsbergi Törödéket és Szalagjai, amely a második világháborúig „Altungarische Fragmente” néven a Königsbergi (a mai Kaliningrád) egyetem tulajdona volt, valószínűleg elveszték, megsemmisíttek, a Leuveni kódex pedig... Belgiumban.

**ÉPÍTKEZŐK, LAKÁSFELJÚÍTÓK FIGYELMÉBE AJÁNLJUK**

a hagyományos és új kivitelű bejárati, belső és erkélyajtókat,  
a különböző típusú redőnyszekrényes és redőnyszekrény nélküli ablakokat.

Szaktelepeinken hazai és import nyílászárók széles választékát kínáljuk.

A legnagyobb választékot a  
30. XV., Mezőhegyesi út 7-15., telefon: 890-558, 891-266.  
34. XVIII., Honvéd utca 90., telefon: 585-816 telepeinken találják.

**VÁRJUK A KEDVES VÁSÁRLÓKAT!**